

A paprika termesztéséről

A Szegedi Élelmiszeripari Főiskolán tudományos tanácskozást rendeztek a Szeged körzetében folytatott fűszerpaprika-termesztés és -kutatás témáiról. A szerda délutáni tudományos ülést dr. Horváth Károly főigazgató nyitotta meg. A tanácskozáson, amelyen részt vett és felszólalt Haskó Pál, a megyei, dr. Boda Sándor, a városi pártbizottság munkatársa, Gyuris Szilveszter, a megyei tanács mezőgazdasági osztályának helyettes vezetője. Megalapították a kutatás-fejlesztési munkabizottságot, amely koordinálja a Szeged környéki paprikatermesztés és kutatásfejlesztés következő feladatait.

Tanácskozás a pszichoterápiáról

Háromnapos országos tudományos rendezvénysorozat pszichoterápiás hétvége kezdődik ma, pénteken délután Szegeden, a Bartók Béla Művelődési Központban és a Tisza-szállóban. A megnyitó ülésre 14 óra 30-kor a Bartók művelődési központban kerül sor. Bevezető előadást tart dr. Szilárd János egyetemi tanár. A házigazda a magyar ideg- és elmeorvosok társasága és a SZOTE ideg- és elmeorvosainak. Szeged már másodszor ad helyet az országos érdeklődésre számotartó eseményeknek.

A pszichoterápia iránt megnőtt az igény. Sok a neurotikus ember, és legjobban, ha pszichésen lehet segíteni, hogy lelki egyensúlyuk helyrebillenjen. Nemcsak a gyógyszeres kezelés célravezető, hanem a pszichoterápia is egyre jobban teret kap az orvostudományban. Bár a környező országokhoz képest hazánkban csak az utóbbi évtizedben kezdett lendületesen fejlődni ez a diszciplína. A pszichoterápiákat, más gyógyító eljárásoktól az különbözteti meg, hogy végrehaj-

tója, tárgya, eszköze és alapja maga az ember, az emberi pszichikum, közege és folyamata az emberi kapcsolatok.

A több napos rendezvényen nemcsak ideggyógyászok, pszichológusok, hanem általános orvosok és a társtudományok képviselői, a pszichoterápia alapfolyamataival érintkező területen dolgozó szakemberek is részt vesznek. A különböző kis- és nagycsoportos foglalkozások, esetmegbeszélések alkalmat és élményt adnak, hogy a szakemberek tapasztalatot cseréljenek, a társtudományok képviselői pedig megismerkedjenek a pszichoterápia legfontosabb kérdéseivel. Emellett természetesen a kapcsolatteremtés, a saját élményű, önismereti tanulás is a rendezvény céljai közé tartozik.

A mostani, az immár tizenkettedik pszichoterápiai hétvége alkalmából is felmerült az igény, hogy hasznos lenne, ha a jövőben mindig ugyanazon a helyen tartanák a foglalkozásokat. (Eddig ugyanis mindig más város volt a színhelye a találkozásoknak.) A rendezvények állandó színhelyének első sorban az a város alkalmas, ahol az adottságok és egyéb körülmények, a zavartalan, zökkenőmentes lebonyolítást lehetővé teszik, és nagy számban tudják fogadni az ország különböző részeiről érkező szakembereket. A SZOTE ideg- és elmeorvosainak vezetője ezért is javasolta, hogy a rendezvénysorozatnak legyen állandó házigazdája Szeged, hogy ebben a városban lehessen a tudományos fórum bázisát kialakítani.

Jávorka Sándor tiszteletére

Emlékünnepe a fűvészkertben

A tavaszi ruhát öltött fűvészkertben tegnap, csütörtökön délelőtt ünnepségen emlékeztek Jávorka Sándor emlékére. A JATE Lövölde utcai fűvészkertjének főtája mellett felavatták a Jávorka Sándor emléket idéző kertplasztikát, Hemmert János alumíniumkompozícióját.

Az ünnepségen dr. Antalffy György, a József Attila Tudományegyetem rektora idézte a kiváló botanikus, a JATE címzetes egyetemi tanára emberi alakját, tudományos tevékenységét. Meltatta Jávorka Sándor érdemeit dr. Horváth Imre, a JATE tanszékvezető egyetemi tanára, a fűvészkert igazgatója, elhelyezte az emlékező koszorúját az MTA biológiai osztálya nevében volt tanítványa és munkatársa, dr. Zólyomi Bálint akadémikus és dr. Máthé Imre akadémikus, az MTA vácrátoti botanikai intézetének igazgatója.

Jávorka Sándor 1883-ban

született, egyetemi tanulmányait Budapesten végezte, majd a Magyar Nemzeti Múzeum botanikus osztályára került, melynek 1940-ig igazgatója volt. Fő kutatási területe Magyarország flórájának analitikus és kritikai vizsgálata volt. Hat évtizedes tudományos munkáját több díjjal, elismeréssel jutalmazták.

Az emléket idéző fémkompozíció két összetámasztott könyvvázformába helyezte a feliratokat. Az egyik oldalon Jávorka Sándor akadémikus neve és a két dátum, 1883 és 1961 áll, a másik oldalon fő művének, az Iconografia című könyvnek felmért képe látható. A mind népszerűbb szegedi kirándulóhely újabb látványosságát, Tápai Antal szobra és a Győrffy-gyűrtől újabb művel gazdagodott. A Jávorka Sándor-emléktábla egy sorozat első darabja — a fűvészkert vezetői szeretnék megörökíteni a neves botanikusok emléket.

Energia a talpunk alatt (3.)

Próba az összegzésre

Ha a KGST-ben gazdára lel a termálenergia ügye, az természetesen jó dolog, ám, valódi hazai gazda nélkül aligha van remény az Állami Tervbizottság által előírt intenzívebb földhasználatra. De hát a gazda! Amint egyik beszélgető partnerem mondotta: az energiagazdálkodás hűződozsa a dologtól, mondván — ez víz. A vízügyi szervek pedig azért, mert ez energia. S tartózkodásuk nagyjából érthető is, hiszen az új vagy viszonylag új módszerektől többnyire félnek az emberek. És bár a termálenergia felhasználásának viszonylag bőséges tapasztalat van, az e tapasztalatok összegzése jószórével még hiányzik, s a legtöbb helyen és emberben nagy a bizonytalanság: vajon érdemes-e belevágni, vajon nem lesz-e kudarc a jutalmunk?

A felhasználás kérdőjelei

A gondok azzal kezdődnek, hogy nagyon kevés olyan főberendezés van az országban — az olajipart leszámítva —, amely a szükséges mélységek elérhetőek. Am ezen még viszonylag a legkönnyebb segíteni, hiszen megfelelő berendezéseket — ha éppen nem is könnyen — szocialista piacról is beszerezhetünk. Az igazi kérdőjelek a felhasználásban gyúlnak, hiszen, ha vannak is már viszonylag bőséges számú hazai tapasztalatok, azok összegzése még nem született meg. Így aztán, ha egy tézis még könnyen bele is vág abba, hogy termálvízzel fűtse üvegházait, egy város már jóval nehezebben hajlik arra, hogy termálenergiát használjon például lakónegyedei ellátására.

Valljuk be, nagyjából érthető is ez a hűződozsa. Egyelőre többnyire még „bizonytalan” energiatakarékossággal kezelik a termálvizet, s a bizonytalanságot több száz vagy több ezer lakás fűtésénél már nem szabad megengedni. Csak az a kérdés, valóban bizonytalan-e a termálenergia. A már meglevő tapasztalatok szerint nem okvetlenül bizonytalanabb, mint a hagyományos fűtés, de már hallottam olyan kérdést szakembertől: mi lesz, ha a mélyben egy földmozgás elvágja a kút csövét? Igaz, ennek alighanem roppant kicsi a valószínűsége, de a lehetőség jelzi: a termálenergiát lakónegyedekben földhasználni több ezer lakás ellátására és több

kút fűtésével érdemes igazán, hogy biztonsági tartalékaink is legyenek.

Mi van a föld alatt?

A kutak hozamának csökkenése, a rétegenergia kissebbedése is egyaránt gondokat okoz azoknak, akik a földhasználat lehetőségével foglalkoznak. Egyelőre ebben a kérdésben csak elszórt tapasztalatok vannak, összegzés és tudományosan megalapozott következtetések nélkül. A példák: az Anna-kút vízhozama majd ötven év alatt csökkent a felére, a Székely sori kúté pedig nem egészen húsz év alatt. (Igaz, a csökkenő vízhozamot grafikus ábrázoló görbe folyamatosan ellapul, s úgy tűnik, a kút hamarosan „beáll”).

Teljesen változóak aszentesi Termál Tsz kilenc kútjával szerzett tapasztalatok. Van olyan kútjuk, amelynek vízhozama tíz év alatt centenként 700 literrel csökkent (1700 literrel 1000-ra vagy 1500 literrel 800-ra), s olyan is, amelynek hozama mindössze száz literrel esett vissza (1900-ról 1800 literre). S hogy még bonyolultabb legyen a kérdés, nem mutatható ki egyenes arányú kapcsolatot a kutak talpmélységének csökkenése (elhomokozódás) és a vízhozam visszaesése között. S a víz hőmérséklete? Van olyan kútjuk, ahol 12 év alatt 12 fokkal (96-ról 84-re) csökkent a víz hőmérséklete, s akad olyan is, amelynél tíz év alatt egy fokkal (84-ről 85-re) emelkedett a hőmérséklet.

Laiuk nyilván nem kísérheti meg az adatok összegzését, azt csak szakemberek tehetik meg. Laiukéért legfőbb annyi tehet hozzá az ember, hogy nagy szükség lenne a már meglevő adatok összegyűjtésére és tudományos igényű földgáza, bizonytalanságaink legalább egy részét felszámolando.

És a környezetvédelem?

Ma jószerével azt sem tudni bizonyosan, hogy a föld mélyében rendelkezésre álló készletek mekkorák, hogy intenzív hasznosításukkal fenyeget-e kimerülésük. Pikler Ferenc, az OMFB főosztályvezetője szerint a vízáradétegek kimeríthetetlenek, mert a kivett vízmennyiség pótlódik. Szilárd László, a szegedi vízművek főmérnöke már jóval skeptikusabb, mondván: intenzív hasznosítás esetén már többet veszünk ki

egy-egy rétegből, mint amennyit a természet pótolni képes. Erre a szegedi, ivóvizet adó rétegek szolgáltatnak már kellemetlen tapasztalatokat. Dr. Lábó Jenő, a vízügyi igazgatóság osztályvezetője is megemlíti, hogy egyelőre „rablógazdálkodást” folytatunk a termálvizekkel. Pazaroljuk a rétegvizeket, hiszen leverszük róla az energiát és eleresztjük.

Az, hogy eleresztjük, természetesen nemcsak vízparázis, hanem együtt jár a környezet szennyezésével is. Termálvizeinknek ugyanis többnyire magas a sótartalma, s ha az öntözővízzel elkeveredik, éppen a legértékesebb termőföldet szikesítheti el. Ezért a vízügyi igazgatóság három megoldási lehetőséget javasol a téveszkek. Vagy létesítsenek tározó tavakat, s a földhasznált termálvizeket csak az öntözési szezon után engedjék a csatornába; vagy a 40 fok alá hűlt vizet vezessék közvetlenül a Tiszába, ahol megfelelően felhígul; vagy sajtolták vissza a vízáradó rétegbe.

Egyelőre — lehetőségeik szerint — a szövetkezetek az első két megoldás valamelyikét választják. Hiszen a visszasajtolás a legdrágább, s arra eddig csak az olajiparban vannak tapasztalatok. Pedig nagyarányú hasznosítás esetén nemcsak környezetvédelmi szempontok indokolnák a földhasznált víz visszasajtolását. Ezzel az eljárással ugyanis fenn lehetne tartani a rétegenergiát, s zárt rendszer lévén, a vizet sem pazarolnánk, hanem újra és újra felhasználhatnánk.

A KGST-program szerint fontos szerep jut Magyarországnak éppen az ilyen zárt rendszerek kidolgozásában. Csak hát hazai gazda, elméleti, műszaki és pénzügyi segítség nélkül ebbe is nehéz belevágni. S ha belevágunk, még mindig ott a kérdés: megéri-e?

Szávay István
(Folytatjuk.)

Befejeződik a barátsági hét

Április 21-én, szombaton a magyar-bolgár barátsági hét záróprogramjait tartják Csongrád megyében.

Szegeden délelőtt 11 óra körül a rendezvények szervezői, baráti találkozókon vesznek részt a Hazafias Népfront megyei bizottságán. Délután fél 4-kor a Kétdioptriás távolba látás című bolgár filmet vetítik a Vörös Csillag moziban.

Makón az április 17-től 21-ig bemutatott bolgár népművészeti tárgyakat árusítják a Skála áruházban.

Csongrádon bolgár meserajzfilmekből vetítenek összeállításokat a filmszínházban.

Április 22-én, vasárnap a szegedi Vörös Csillag filmszínházban ugyancsak meserajzfilmek vetítenek délután fél 4-től.

A hatósági jelzés: CM 50

Kismotorok, mopedek műszaki felülvizsgálata

Alig egy hét van hátra, s megkezdődik megyénkben a kismotorok, mopedek műszaki felülvizsgálata. E rendszám nélküli kis gépekre is a 23/1975. számú KPM-rendelet, a műszaki KRESZ előírásai az irányadók, ami ugyanolyan idős, mint maguk a közlekedési új rendszabályok.

A négy éve érvényben levő műszaki KRESZ szerint például a segédmotoroknak azoknak a műszaki követelményeknek kell megfelelniük motorikusan, világítási, fék- és például gumiköpeny-felhasználásuk szerint, ahogy a gyár kibocsátotta őket. (Ez azt is jelenti, hogy a követelmény nem lehet több, mint a gyári felszereltség volt.) A különböző egyéni, s valljuk meg, igen változatos,

fantáziadús módosításokat meg kell szüntetni.

A kismotorokat eredeti állapotuknak megfelelően egyszerű vizsgálatra kell vinni frja elő egy — az említettek — újabb — KPM-rendelet. Ez pedig a 8/1977. számú, amely a korábban meghatározott műszaki állapot megvizsgálását szabályozza.

A kismotorok műszaki felülvizsgálatát rövidesen, május 2-án kezdi meg a KPM Csongrád megyei Autófelügyelete. A vizsgálatokat a megye minden városában helyben végzik, tehát a szegedi járműtulajdonosokat sem fenyegeti az a veszély, hogy Csongrád megye több mint 30 ezer kismotorját a vizsgabizottság szeged-rökusi bázisára hozzák. A vizsgáztatási időpontokat, illetve a vizsgahelyeket lapunkban részletesen közöljük majd. Jó tudni azt is, hogy előre sehol sem lehet majd megadott időpontokra bejelentkezni. Az ATI, illetve az AFIT szolgálati helyein kaphatnak majd a járműtulajdonosok vizsgadíj-befizetési csekket. Ezek postai befizetése a kismotorok felülvizsgálatának egyetlen feltétele. Az autófelügyelet vezetői azt is elmondották, hogy a vizsganapokon csak az érkező sorrendet tudják figyelembe venni, s egy helyen, egy nap mindössze 210 jármű felülvizsgálatára van lehetőség. Ennél több sorozatot ki sem adnak, a később érkezőknek valamelyik másik vizsganapon kell ismét megjelenniük gépeikkel. Az egyes

szolgálati helyeken elfogyott befizetési csekkékből tudja az autófelügyelet csak felbecsülni azt is, hogy adott helyen körülbelül mennyi gépet kell vizsgáztatniuk.

A nagyobb üzemek, vállalatok külön bejelentkezhetnek egy-egy kismotoros műszaki vizsga megrendezésére, amennyiben megrendezik, hogy dolgozzák ugyanazon a napon egy adott helyen ott lehessenek gépeikkel. Helyesebben e téren könnyítést jelent, hogy nem szükséges a tulajdonos személyes jelenléte. Egy-egy üzemből akár egyetlen megbízott is elintézi a szükséges teendőket, csupán a tulajdonos nevét, adatait kell bemondania, illetve a befizetési csekket átadnia. Az ilyen kollektív vizsgálati igényt a Csongrád megyei Autófelügyelet, Szeged, Kossuth Lajos sgt. 112. számú címére kell eljuttatni. Mivel 1980. január 1-ig minden forgalomban lévő segédmotort le kell ellenőrizni, a kismotorosoknak érdekük, hogy kihasználják a lakóhelyükhöz legközelebbi vizsgáztatási lehetőségeket, vagy a munkahelyi vizsgáztatásokon vegyenek részt. Az ellenőrzött gépek kormányának nyakrézébe az autófelügyelet a CM jelzést, s a hengerfartalmat jelző számot üti be. A CM 50 hatósági jelzés nélkül jövőre már nem vehetnek részt kismotorok a közúti forgalomban, ám az üzletekben ilyen gépeket már most sem lehet eladni.